

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Bröen, Amsterdam; Dr K. Fehrbach, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grouheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Koopmans, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Loos, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes

Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 1 Buitenland en Ned-Indië f7.50 per jaar.

Advertentie: 25 ct p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Uit de Schrift: Herhaald en beslissend roepen (Matth. 2: 15). — Kerkelijk Leven: Synode-indrukken XIX. — Zending en Evangelisatie: Het donker werelddeel I. — Het dagboek van Pierre Loti I. — Uit de buitenlandsche Kerken: — Persoonlijken: — Persoonlijken: — Boekbespreking. — De Synode van Assen. — Kerknieuws, enz.

UIT DE SCHRIFT.

Herhaald en beslissend roepen.

Opdat vervuld zou worden, hetgeen gesproken is door den profet, zeggende: Uit Egypte heb ik Mijn Zoon geroepen. Matth. 2: 15.

Is, gelijk gezegd is, „de wereldgeschiedenis het wereldgericht"? Neen, de wereldgeschiedenis is het uitstel van het wereldgericht. En dit uitstel opent den weg niet slechts voor het uitstellen van het oordeel, maar ook voor het in-stellen van de barmhartigheid. Want door tusschen de eerste zonde en het uiterste gericht een geschiedenis van vele eeuwen in te schuiven, opent God Zich den weg voor de zending van Zijn Zoon.

Dus is de geschiedenis slechts te verstaan als een worsteling van de barmhartigheid tegen het oordeel. In den algemeensten zin van het woord geldt hier, wat de Schrift tot in bijzonderheden uitwerkt: de barmhartigheid roemt tegen het oordeel. En dit roemen der barmhartigheid verklaart ook de geschiedenis van de kerk. Want het oordeel begint van het huis Gods. Dus roept dat oordeel tegen Gods huis; de roep van Zijn oordeel loutert Gods zonen en zuivert Zijn huis. En in zulke dagen moet Gods volk naar Egypte, om zwart te worden van dienstbaarheid; zoo leert dat volk weer roepen om de vrijheid, die het anders lichtvaardig verspeelt. Maar roepen Gods zonen weer uit de diepte tot God, dan roemt de barmhartigheid tegen het oordeel. En in zulke dagen roept God Zijn zonen uit Egypte tot de vrijheid.

Zoo verging het Israël. Heel dat volk is Gods eerstgeboren zoon; God zelf liet het onder dien eerenaam bij den farao aandienen straks. Die zoon moest naar Egypte. Want toen de patriarchen Jozef als slaaf verkochten naar Egypte, toen verkochten zij tegelijk zichzelf: immers, zij gaven de geestelijke vrijheid van Israël's huis prijs voor enkele zilverlingen, uit de hand der heidenen geboord. Zij hebben hun erfgoed, hun pretentie van vrije zonen verkocht. Straks is het de roep van het oordeel, dat zij, die de zonen zijn, als smeekeelingen naar Egypte moeten, omdat het brood niet in de schuren der vrije zone, maar in dat der knechtelijke heidenen opgetast ligt door God. Brood vragen en belasting opbrengen — het is het oordeel over wie de vrijheid verkwanselden van hun eigen huis. Doch als het zuchten van het patriarchenzaad opklimt uit Egypte's steenovens tot Gods troon, dan roemt weer de barmhartigheid tegen het oordeel; en onder Mozes' geleide roept God Israël, dien eerstgeboren zoon, uit Egypte.

God riep. Maar Hij moet wederom roepen. Want Hosea weet het: Israël zoekt straks de Baals weer op en verkoopt zijn vrijheid weer in zondedienst (vs 2). Als God dezen zoon vandaag uit Egypte roept, dan moet Hij hem morgen weer uit roepen. Want in dezen zoon woont de zonde, en de zonde is — de trek naar Egypte. Zoo moet God roepen en telkens weder roepen. De barmhartigheid roemt wel tegen het oordeel, doch als God niet verder komt dan tot dezen zoon van het vleeschelijk Israël, dan is de roem van de barmhartigheid ijdel. Wie roemt, moet ook metterdaad triumpheeren. De barmhartigheid moet het oordeel volkomen overwinnen. God moet eenmaal een Zoon roepen, dien Hij maar éénmaal heeft te roepen uit Egypte. Als die Grootte Zoon niet komt, dan is Gods roepen vergeefs.

Want bij den mensch is de verlossing niet. Zijn zonde maakt, dat het pleit tusschen barmhartigheid en oordeel onbeslist blijft. Hij pleit tegen zijn eigen pleiter in en trekt voortdurend uit en in Egypte.

Neen, niet in den mensch komt de geschiedenis tot haar rust.

Niet in den mensch keert de geschiedenis weder tot haar rust, noch, die haar maakt, tot de Zijne. Zoolang des menschen zonde boogert tegen de vrijheid, die uit God is, zoolang is de worsteling van de barmhartigheid tegen het oordeel telkens weer noodig; want zij breekt niet door tot overwinning.

Maar wat den zoon, die uit de aarde aardsch was, onmogelijk was, dat heeft God in den Zoon, die uit de hemelen is, gewrocht. De groote Zoon is gekomen; Jezus Christus is Zijn naam. En deze is Gods eeniggeboren Zoon in veel hooger zin, dan Israël heeten kon. Ook over dezen Zoon komen de bange dagen als Jozef Zijn goud en wierook en myrrhe verspeelt voor de reis naar Egypte om wederom uit Egypte's hand te leven. Toen riep het oordeel tegen de heilige familie, tegen het huis Gods, omdat het Kind „van het begin zijner menschenwording tot het einde zijns levens op aarde den last van den toorn Gods tegen de zonde dragen" komt. Daarom gaat de Zoon naar Egypte. Maar nu geschiedt het wonder: Gods Zoon is nu in Egypte, doch in Hem woont, anders dan in Zijn vaderen, de zonde niet. En de zonde is de trek naar Egypte. In Hem is de trek naar Egypte niet. Als God dezen Zoon zélf uit, dan zal Hij wel gaan. Hij zal altijd gewillig gaan naar Egypte; Hij zal tot het einde toe naar Egypte gaan, want het is de tijd der vervulling van de profetie, en daarom moet Hij altijd gewillig naar de dienstbaarheid van Egypte, totdat Hij wordt gekruist in de stad, die geestelijk genaamd wordt: Egypte (Openb. 11: 8). Maar — in Egypte zijnde, en Egypte's brood etende, zal Hij nochtans niet van Egypte zijn. Niets, dat Egyptisch is, zal in Hem zijn. Want Hij is de Heilige Gods, afgescheiden van de zondaren en hooger dan de hemelen geworden.

Roept God dezen Zoon straks uit Egypte, dan is daarin Gods roepen tot Zijn rust gekomen. Eenmaal roepen is nu genoeg. In de kinderziel van Christus is geen zonde; straks zal hij in Nazareth zijn ouders niet voor niets laten roepen, omdat Hij Zijn Vader in den hemel niet voor niets laat roepen, zooals Hosea van Israël moest klagen. Hij zal geen baal dienen, maar altijd zijn in de dingen Zijns Vaders, omdat Hij Israël's ware en zuivere Zoon is.

Dat nu de barmhartigheid roemt tegen het oordeel, want zij is thans bezig, het oordeel te overwinnen. Egypte zal in der eeuwigheid Gods vrije zonen niet meer knechten. God heeft Zijn Zoon, den Eenigen, uit Egypte geroepen. Wat het volk Israël doorleefde, is in Jezus Christus niet alleen tot vervulling gebracht, zooals de schaduw in de werkelijkheid, maar het is ook van alle zondig inkruispest verlost. Het is tot volkomenheid gebracht door zuivering. Israëls geschiedenis is een dwaze kringloop zonder den Christus. Maar nu de Christus die geschiedenis in Zichzelf vervult en op Zichzelf doet aanloopen, nu zien wij in Israël's zig-zaglijn en in Jozefs en Maria's uitersten trantengang de rechte lijn van Gods wil, die alle geschiedenis in den Christus verklaart en te rusten brengt. Christus alleen is de rust der geschiedenis. Want de strijd tusschen barmhartigheid en oordeel wordt door Hem beslist. De barmhartigheid roemt tegen het oordeel; doch het zij nu verre van haar, dat zij zou roemen buiten de maat. De Zoon is geroepen en heeft God verhoord.

K.S.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

XIX.

Een stapel bezwaarschriften. Ter Synodetafel lag een stapel bezwaarschriften. Niet minder dan 21 stuks.

En toen later gepubliceerd werd, dat geen missives meer in behandeling konden worden genomen, die na 4 September werden ingezonden, tenzij dan dat de Synode het poedig achtte er op in te gaan, kwam er een nieuwe vloed opzelden.

Het scheen wel, alsof sommigen die publicatie als een uitnodiging hadden opgevat om voor genoemde datum hun gevoelen aan de Synode kenbaar te maken.

Het kan niet ontkend, dat zoo'n bericht wel geschikt is om slapenden wakker te maken. Daaraan is een groot ongerief verbanden.

Op die wijze kan een Synode, als zij samenkomt, het werk nog niet overzien.

Ieder oogenblik kan er nog wat bij komen.

De vraag rijst, of dit in het vervolg niet voorkomen kan worden.

Ons dunkt, dat de bepaling moest worden gemaakt, dat stukken, welke na de opening der Synode nog worden toegezonden, ter zijde worden gelegd, tenzij dan dat de Synode zelf oordeelt, dat beantwoording dringend noodzakelijk is.

In zulk een maatregel zou niets onbillijks schuilen.

Of hebben sommige kerkeraden niet als regel aangenomen, dat stukken, welke niet minstens 24 uur te voren zijn ingekomen, niet op behandeling aanspraak hebben?

En oefenen de meeste groote vergaderingen niet een soortgelijke praktijk uit?

Waarom zou een Synode hierop een uitzondering moeten maken?

Op de zittingen van deze Synode in het voorjaar hebben we het zelfs beloofd, dat de commissies een zaak reeds in bespreking hadden, toen daaromtrent nog telkens gedrukte vellen met nieuwe bezwaren en toelichtingen werden aangevoerd. Incidenteel werd er destijds een stokje voor gestoken.

Gelijk ook nu incidenteel een uiterste termijn werd vastgesteld.

Werd het echter gewoonte om geen stukken te accepteren, welke na de opening binnenkomen, zoo zou hiernoe veel zijn gewonnen.

Dan worden al zulke incidenteele beslissingen overbodig.

Ieder weet, waaraan hij zich te houden heeft.

De bijeenkomst der Synode wordt vroeg genoeg aangekondigd, dat ieder rekwestrant kan zorgen met zijn missive gereed te zijn.

Het is te hopen, dat zoolang onze Synodes zulk een bepaling nog niet hebben gemaakt, de leden onzer kerken en onze mindere kerkelijke vergaderingen uit een oogpunt van wellevendheid en van orde zichzelf dezen regel zullen opleggen.

En nu wij toch aan het hopen zijn, willen wij er nog wel iets bijvoegen.

Laat ieder zich ook afvragen, of zijn schrijven werkelijk niet achterwege kan blijven.

Wij willen niemand hard vallen, maar mogen toch onzen indruk niet verzwijgen, dat vele stukken heel gevoelig in de pen hadden kunnen blijven.

Waar zou het heen moeten als ieder lid onzer kerken zijn hart eens voor de Synode ging nistorten.

En meer dan een uiting van zijn meening, heetende de missive van menig inzender niet.

De Synode was zoo vriendelijk elk stuk, dat er maar eenigszins voor in de termen viel, afzonderlijk te behandelen en te beantwoorden.

't Was nu ook nog te doen, zij het ook ten koste van duren tijd.

Want gewoonlijk denkt men er niet aan, dat elke halve Synode-dag hoog in de papieren loopt.

De Commissies zaten blijkbaar met dien stapel bezwaarschriften.

Dat de werkverdeling niet een weinig te wensen overliet, zouden we niet durven beweren.

In dat opzicht werd het gemis van Dr de Moor wel gevoeld.

Hoe wist hij alles tot in de puntjes te regelen!

Hoe ingewikkeld de arbeid ook was, hij had

D. K. Wieringa

moet.

schoten.

n.

er.

jaar.

jaar.

kerkzake der tot de evangelisatie te

Polman te

IK.

ans te Delft

acht.

erland.

d.

1 en 2. Tekst

51: 17.

land. 4: 295

1 en 25.

DOING

angellatie-Blad, ur Dr P. Nomen. ding van „De ng" brengt geen isten mede. Inlichtingen en rs bij den Uit- MEINEMA, Delft.

sje naar Haag

hoofts de moeite 1 zich een goede en degelijke wil aanschaffen. (ruim 100 stuks roetere werken) wat hij wenscht, koop reiskosten oed en garantie nagekomen.

RIPPEN

Huis Mannborg er Mij „Toonkunst" et 42, DEN HAAG. n op aanvraag. ng franco.

alles van te voren in zijn hoofd opgenomen en wist de grootste economie te betrachten!

Wij hebben er hem menigmaal om bewonderd! Maar het talent daarvoor moet iemand aangebooren zijn.

Gelukkig is nu vastgesteld, dat voor de zittingen, welke met 27 October aanvangen, geen nieuwe bezwaarschriften mogen ingediend.

Alleen de reeds hangende zaken worden dan behandeld.

Ad hoc.

Streng hield de Synode er aan vast, dat zij was een Synode ad hoc.

D.w.z. dat zij was bijeengeroepen voor een bepaald doel n.l. de zaak-Geelkerken en al wat daarmee in rechtstreeksch verband staat.

Zij nam dan ook niets in behandeling, wat daarop geen betrekking had.

Slechts door één uitzondering bevestigde zij den regel.

Het was, toen de Deputaten voor geestelijke verzorging van militairen om een krediet van f1000 vroegen tot de volgende Synode.

Dat verzoek vloede natuurlijk voort uit het feit, dat de gewone Synode een jaar versprongt en eerst in 1927 wordt gehouden.

Het krediet voor drie jaar gegeven, was vanzelf niet voor vier jaar toereikend.

Het was dan ook alleszins billijk, dat de Synode in den nood, door haar zelf geschapen, voorzag.

Maar overigens liet zij zich op geen zijden voeren.

Aanleiding daartoe werd haar anders te over geboden.

Vooraf werd er van verschillende kanten drang geöfend om ook over de „dagen“ van Gen. I een uitspraak te doen.

Eén der liberalen bladen noemde het dezer dagen een handige zet om de Synode op een pad te leiden, dat zij niet wilde betreden.

Nu schakelen wij het dadelijk uit, dat zij, die de kwestie van Gen. I te berde brachten, daarmee eenige handige of listige bedoeling hadden.

Dat zuigt het niet al te teeder gemoed van de handlangers der liberalen er maar uit.

Door hen, die eenig bezwaar omtrent deze kwestie uitten, was het stellig ernstig gemeend.

Het was dan ook niet om deze zaak stelselmatig te ontwijken, dat de Synode voet bij stuk hield.

Een goed gemotiveerd bezwaar dienaangaande zal ongetwijfeld onder de oogen gezien worden.

Maar niet op deze Synode.

Daar dient zij niet voor.

Nog op een geheel andere wijze werd gepoogd de Synode te doen vergeten, dat zij Synode ad hoc was.

Bijna dadelijk na de Synode deed ouderling Brandsma het voorstel om de Synode te doen uiteengaan en desnoods een vervroegde Synode te Groningen bijeen te roepen.

Zijn argumenten waren niet al te klemmend.

Het was volgens hem niet Gereformeerd om te blijven zitten, maar hij liet na daarvoor redenen aan te voeren.

Dat de Synode zich door zulk een los gezegde niet van de wijs liet brengen spreekt vanzelf.

Ook heerschte bij hem de misvatting, dat de Synode rechter in eigen zaak zou worden.

Daarmee tastte hij feitelijk het karakter eener Synode aan, die niet is een vergadering van personen, maar van kerken.

Ondersteld eens, dat de kerken het volgende jaar dezelfde personen naar Groningen wilden afvaardigen, dan zou ouderling Brandsma opnieuw zijn protest moeten laten hooren.

Op zijn standpunt zou men dan de kerken moeten dwingen andere afgevaardigden te zenden.

Dit zou een onverantwoordelijke aanslag zijn op de vrijheid der kerken.

Dan zou de Synode een heerschend lichaam worden, een lichaam, dat van bovenaf zijn wil aan de kerken oplegt.

Terecht merkte dan ook de Praeses op, dat de Synode zelf reeds besloten had om saam te komen, als het noodig was.

Ouderling Brandsma nam in deze een geïsoleerde positie in, wat in de ééne week, waarin hij de Synode bijwoonde, wel meer gebeurde.

Voorzeker vond deze positie geen weerklank in de kerken, die hem afvaardigden.

De Synode kon niet anders dan zich als Synode handhaven.

Maar dan als Synode ad hoc.

Aan de Heilige Schrift en de Belijdenisschriften der kerken ontleend.

Deze uitdrukking komt nog al eens voor in de antwoorden, welke de Synode op bezwaarschriften gaf.

Daarin werd aangegeven de maatstaf, waaraan deze missives werden beoordeeld.

De eenig juiste maatstaf.

De Gereformeerde maatstaf.

Voor bezwaren van kerkrechtelijken aard komt er nog de Kerkenorde bij.

Het behoeft geen betoog, dat daarmee de Be-

lijdenis of de Kerkenorde niet op één lijn gesteld worden met de Schrift.

Maar waar de zaak, waarmee de Synode zich bezig hield, een toepassing van de belijdenis gold, behoorde of te worden aangetoond, dat zij een verkeerde toepassing was en derhalve met de Belijdenis in strijd geraakte of te worden aangenomen, dat de Belijdenis juist was toegepast, maar op dit punt niet in overeenstemming is met de Schrift.

Dat was de gedachte, welke het oordeel over elk bezwaarschrift beheerschte.

Dat is het standpunt, door onze Gereformeerden steeds ingenomen.

Art. 31 van onze Kerkenorde wijst hierop.

Dit luidt: „Zoo iemand zich beklagt door de uitspraak der mindere vergaderingen verongelikt te zijn, dezelve zal zich op éene meerdere kerkelijke vergadering beroepen mogen; en 'gene door de meeste stemmen goedgevonden is, zal voor vast en bondig gehouden worden. Tenzij dat het bewezen worde te strijden tegen het Woord Gods, of tegen de artikelen in deze Generale Synode besloten, zoo lang als dezelve door geene andere Generale Synode veranderd zijn.“ (Wij spatieëerden).

Alzoo heeft een Synode, wanneer er bezwaren tegen haar beslissing worden ingediend, zich deze vraag te stellen: wordt door den bezwaarde bewezen, dat onze beslissing strijdt met het Woord van God of met de belijdenisschriften op dat Woord gegrond of ook met de Kerkenordening?

Een ander criterium bestaat er voor de Synode niet.

En nu is dit het opmerkelijke, dat in zoo weinig bezwaarschriften ook maar een poging werd aangewend om te bewijzen, dat de beslissing der Synode indruischt tegen de Heilige Schrift.

Heel dikwijls werd er slechts geredeneerd in de ruimte.

Een enkele maal kwam het zelfs voor, dat men er opzettelijk bij vermeldde, dat men geen bewijzen uit de Schrift wilde aanvoeren.

Eén bezwaarschrift moet bepaald vreeselijk worden genoemd.

Het naderde de blasphemie.

Indien niet straks de Acta de verschrikkelijke woorden te lezen gaven, zouden wij er hierover zwijgen. Maar nu leest men het toch. Zoo kan het geen kwaad, dat wij er thans even de aandacht op vestigen. Men kan er uit zien, van welk gehalte een enkel bezwaarschrift was.

De schrijver dan achtte zich verplicht — wij geven het uit ons geheugen zoo letterlijk mogelijk weer — in den naam des Drieënnigen Gods, Vader, Zoon en Heiligen Geest, den vloek uit te spreken over de handelingen der Synode.

Dit was zeker wel de onaangenaamste indruk, welken wij gedurende al de zittingen opvingen.

Diep medelijden hadden wij met den broeder, die dit dorst neerschrijven en het stille gebed steeg bij het eerste hooren uit ons op: Vader, vergeef het hem, want hij weet niet, wat hij doet.

Zulk een toon sloeg gelukkig slechts één bezwaarde aan.

Maar er waren er toch wel meer, die bitterheid verrieden.

Er waren er gelukkig ook, die zakelijk bleven.

Er waren er zelfs, waaruit de hartelijkheid en de bezorgdheid om het heil van Sion u tegemoet kwam.

Maar de meeste voldeden niet aan wat de Synode mocht en moest vorderen; te bewijzen, dat haar beslissing met de Schrift in strijd was.

Sommigen verkozen blijkbaar het vragen boven het bewijzen.

Ook daaraan kon echter de Synode niet toegeven.

Zij liet zich van haar plaats niet afdringen.

Zij week noch ter rechter-, noch ter linkerzijde.

Niemand, die het persverslag gelezen heeft, zal denken ons, kunnen ontkennen, dat de Synode veel lijdzaamheid betoonde en uiterste lankmoedigheid betrachting en ware mildheid aan den dag legde.

Maar het ontbrak haar ook niet aan vastheid.

De lijn der eerste zittingen werd doorgetrokken.

Het was geen Synode van ja en neen.

Daarvoor heeft Christus onze kerken behoord.

HEPP.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Het donker werelddeel.

I.

In de maand September zal, zoo God wil, in België een internationale Zendingconferentie worden gehouden, waarop Afrika het onderwerp van behandeling zal zijn.

België zal wel gekozen zijn, omdat het in de Kongo zulk een groot Afrikaansch bezit heeft. En Afrika staat op het program, omdat het donker werelddeel niet langer donker meer is, tenminste meer en meer bekend raakt, en wegens zijn onbegrensde mogelijkheden op schier elk gebied aller belangstelling vraagt. Er gebeuren daar dingen, die

een geweldige omkeer hebben teweeggebracht, en nog verder zullen brengen.

In afwachting van de Conferentie trekt zich de aandacht der zendingmannen op Afrika samen.

„The International review of missions“ gaf als derde aflevering voor dit jaar een speciaal dubbel Afrikanummer, 300 bl. groot, met een lange rij buitengewoon belangrijke artikelen van deskundigen. En het „Neue allgem. Miss. Zeitschrift“ wijdt sinds Mei zijn Rundschau aan Afrika, waarvan niemand minder dan Dr Schlunk de schrijver is.

Afrika heeft nog veelszins het belangwekkende van het nieuwe.

Immers, goed bekend is het pas sinds de tachtiger jaren der vorige eeuw, toen de Europeesche mogendheden begonnen zijn zich meer of minder grote deelen van dit land toe te eigenen.

Het is dan ook maar een klein deel van Afrika, dat van de Afrikanen is, n.l. Abessynië, Egypte en Liberië, en deze zijn alleen in naam zelfstandig, vooral Egypte. Deze drie rijken zijn ruim 2 mill. qkm groot, terwijl het deel van Afrika, dat in handen van de Europeesche mogendheden is, n.l. Frankrijk, Engeland, België, Portugal, Italië en Spanje, meer dan 26 mill. qkm omvat!

Tellen de dusgenaamde vrije staten ongeveer 25 mill. inwoners, het overheerschte deel heeft er ruim 100 mill.

Het is niet zonder oorzaak, dat de mogendheden zich op Afrika hebben geworpen, want het is een onmetelijk rijk.

Het meest zijn de goudmijnen van Zuid-Afrika bekend. Maar er schuilt in den bodem een reusachtige mate van voorbrengingskracht. Wij noemen een paar getallen, welke tevens den vooruitgang van den handel doen zien. Toen in 1891 de Bazelsche zending op de Goudkust den cacao-boom invoerde, werd in datzelfde jaar cacao uitgevoerd ter waarde van ongeveer f50; in 1905 was dit reeds gestegen tot 7000 ton gouds, en in 1924 was het 223.000 ton per jaar, d.i. meer dan de helft van de cacao-opbrengst der geheele wereld. En dit is één voorbeeld uit velen.

Het is te verstaan, dat de Europeesche mogendheden hun hart op dit rijke land hebben gezet, en steeds meer hun invloedssfeer trachten uit te breiden.

Dit veroorzaakte dadelijk twee belangrijke problemen: het politieke en het rassenprobleem.

Als vrucht van den grooten oorlog hebben de Entente-mogendheden het overwonnen Duitschland er uit gewerkt. Dat de anderen elkander echter vriendelijk gezind zijn, zal wel niemand gelooven. Spanje loert naar Tanger, Italië naar Noord-Afrika, Engeland gunt aan Frankrijk allerminst, dat diens bezit ongeveer 2 mill. qkm grooter is dan het zijne. In dezen onderlingen najver liggen de kiemen voor aanstaande conflicten.

Wellicht nog ernstiger is het rassenprobleem. Eenigen tijd geleden wezen wij hierop in een beschouwing aan Zuid-Afrika gewijd. Maar het gaat door heel Afrika heen. De talloze zwarten laten zich niet langer de overheersching door eenige weinige blanken welgevallen. Daar broeit iets, sinds jaren. En de uitbarsting zal zeker komen. De oorlog heeft de oogen der zwarten geopend, en zij zijn zichzelf meer bewust geworden. Bovendien worden zij op vele plaatsen tot wanhoop gebracht.

Wij geven daarvan drie voorbeelden.

Eerst wat het landbezit betreft.

In Kenya gaf de regeering aan minder dan 2000 Europeanen bijna 12.000 vierkante mijlen land ter bearbeiding, maar de meer dan 2 miljoen Inlanders kregen slechts 5000 vierkante mijlen, en daaronder was nog veel slecht land.

Ook wekt de dwangarbeid op verschillende plaatsen veel verbittering.

In het Portugeesche gebied zijn er, die 6 maanden van het jaar voor de regeering moeten werken, en soms 100 mijlen ver van hun woonplaats worden weggebracht, om wegen aan te leggen. Dat zoo iets op den duur moet misloopen, kan een kind begrijpen.

En daarbij komen dan in de derde plaats hooge belastingen. In Kenya moesten de 2½ miljoen inwoners 6 miljoen gulden belasting opbrengen, de zogenaamde hutten- en hoofdenbelasting; de uitgaven ten bate van de ontwikkeling van het volk zijn voor deze 2½ miljoen menschen nog geen f450.000 per jaar, terwijl voor de blanken, die nog geen 100.000 zielen tellen, wel f300.000 worden besteed.

Maar genoeg. Het onrecht is in Afrika nog groot. De Europeesche Christen-mogendheden zaaien wrok, haat en verbittering, en zullen straks revolutie oogsten, als er tenminste geen algeheele verandering in de politiek komt.

Afrika, dat 50 jaar geleden nog een gesloten land was, ligt nu allerwege open voor het wereld-verkeer. Dr Schlunk geeft daarvan treffende voorbeelden.

Er zijn nog wel streken, waar geen Europeaan zijn voet heeft gezet, maar ook deze streken liggen toch binnen het bereik van het verkeer. Het is niet meer noodig per voet met een bijl in de hand zich een pad door de oerwouden te banen, of met de ossenwagen maandenlang voorwaarts te gaan. Twee jaren waren de brieven oud, die Stanley nu een halve eeuw geleden aan Livingstone

in het h
omstand
schap ni
bereikte.
looze tel
de electr
afstand
een seco

Op 5
daan, va
den Nijl,
naam in
mee wa
gen tusse
de mode
men ka
huxy tr
deel van
één ooge
schaving
meer du
kaartje k
tische sc
Ja ree
de electr
Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?

Wat zu
leert Dr S
die schre
vorigen
autowege
per uur,
aanhouw
naar Ora
telefoon
in Marok
heden ka
van Zuid
Zelfs d
mobielen,
Afrika w
het verke
landsche
de het v
de hoofd
Ook de
Frankrijk
en spaar
den van
Dat ool
En wie
eenzaam
teekent, k
planter a
concert in
meer dur
posten zi
zenders v
daar toer
Hoe s
zending?